

[Morten Lange.]

Men når det er sagt, skal jeg lægge til, at forhistorien, besættelsestiden, naturligvis må komme ind som en alvorlig belastning, når man diskuterer problemet om fælles manøvrer med tyske soldater. Afvisningen af samarbejde skal selvfølgelig ikke gælde for al fremtid; det skal ikke være sådan, at hvis der på et eller andet tidspunkt har været fjendskab mellem os og et andet land, vil vi aldrig kunne samarbejde med dette land. En sådan form for historieudnyttelse ville være overordentlig urealistisk; hvis det pågældende land skifter styre og sindelag, skal vi naturligvis også være klar til at skifte sindelag. Jeg er da heller ikke i tvivl om, at der er sket noget skifte i Tyskland siden det herrens år 1945. Det ville vistnok være mere end naivt, hvis vi prøvede på at konstatere, at der ingenting var sket; det er der. Men jeg anser ikke spørgsmålet om besættelsestiden, om fortiden, for at være det mest afgørende — eller i det hele taget et afgørende — argument, selv om det selvfølgelig har betydning for det følelsesmæssige, jeg var inde på til at begynde med.

Der er andre ting, der mere har at gøre med de allierede magters og altså også den danske regerings politik, som der er anledning til at kritisere ved denne lejlighed. Det er for mig helt klart, at de allierede magter har truffet uheldige dispositioner i deres besættelsespolitik i Tyskland. Det er uheldigt, at man har stationeret de engelske, amerikanske og franske troppeforlægninger, der måtte være til stede i Tyskland, på steder, hvor de ikke har kontakt med nordflanken og kan danne et fornuftigt bolværk imellem tysk og dansk interesseområde. Der havde ikke været noget som helst til hinder for, at de engelske tropper, som i øjeblikket er stationeret i Tyskland, helt eller delvis kunne have været forlagt til den nordlige sektor. Hvis en sådan fornuftig allieret disposition var truffet, havde vi været fri for at tage den vanskelige stilling til den dansk-tyske fælleskommando.

Jeg tror, det af mange årsager havde været rigtigt — i alle tilfælde af politiske; de militære-strategiske har jeg heldigvis ikke så megen forstand på, men jeg har set udtalelser fra folk, der har det, som er gået i retning af, at en sådan disposition også

ville have været militært fornuftig, og at man godt kunne have gennemført den. Vi må derfor beklage, at den danske regering ikke i tilstrækkelig grad på det rette tidspunkt har gjort sine interesser gældende og sørget for, at man fik et sådant lag ind imellem den nyopstillede tyske forsvarsmagt og Danmark. Det havde været en overordentlig gunstig disposition.

Alt dette kan naturligvis fremhæves til støtte for, at regeringen tidligere skulle have opført sig fornuftigere og klogere. Men når vi nu er i den situation, at der er etableret en dansk-tysk fælleskommando — så overordentlig beklageligt det end må være — er det naturligvis regeringens direkte og øjeblikkelige ansvar, at de eksisterende aftaler og traktater bliver udnyttet så klogt og rigtigt som muligt. Det må efter vor opfattelse siges at være særdeles uheldigt netop nu at tage dette, man kan sige forholdsvis beskedne videre skridt, at fællesmanøvrer nu ikke længere blot foregår på tysk, men også på dansk område. Jeg anser ikke i sig selv det, at der kommer et mindre detachement tyske soldater herop, som noget, der vil rokke verdensfreden; men på den anden side må vi være klar over, at den internationale situation, afspændingen og alle de fremskridt i den retning, vi skulle prøve at nå, i vid udstrækning er afhængige af små skridt, der hver for sig er forholdsvis ubetydelige, men som så åbenbart i lange tider har haft stor betydning både til det værre og det bedre. Vi glæder os, hver gang der bliver taget et lille skridt til det bedre, men det forpligter os så meget mere til at sørge for, at der ikke bliver taget skridt den modsatte vej.

Når jeg mener, at disse tysk-danske manøvrer er særlig uheldige, skyldes det et dobbelt perspektiv i sagen. Det skyldes først og fremmest, at Tyskland jo bekender sig til noget, man kalder Hallsteindoktrinen, som i virkeligheden opererer med en åben grænse mod øst. Der er med andre ord, så vidt jeg kan se, ved denne doktrin tale om en åben grænse for de tyske tropper og de dermed samarbejdende danske, og det er en overordentlig uheldig situation, for det kan på stedet rage os ind i et tysk opgør mellem parterne, som vi bestemt ikke har nogen anledning til at tage del i. En sådan borgerkrig kan derpå vandre op gennem